

**АВТОРСЬКИЙ МОВНОСТИЛІСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ
ЗБІРКИ АНАТОЛІЯ КИЧИНСЬКОГО «СОТВОРІННЯ ЦВІТУ»**

Стаття присвячена актуальній проблемі визначення закономірностей уживання мовностилістичних засобів із метою реалізації світоглядних концептів у поетичних творах. Відзначено, що поезія Анатолія Кичинського є герметичним літературним феноменом, у межах якого втілено інтелектуальні рефлексії автора, сконцентровані художньо вмотивовані ментальні концепти, пов'язані з духовними категоріями пам'яті, вірності звичаям, традиціям, поваги до історичного минулого. Підкреслено, що Анатолій Кичинський вдається до активного залучення мовностилістичних засобів для повноцінного формування художніх образів. Визначено, що найчастотнішими механізмами авторського мовностилістичного інструментарію постають повтори, градації, алітерації, використання біблійної лексики.

Ключові слова: лірика, ідіостиль, мовностилістичні засоби, стилістичні фігури, тропи

The article is devoted to the actual problem of determining the regularities of the use of linguistic stylistic means for the purpose of realizing worldview concepts in poetic works. It is noted that the poetry of Anatoly Kychynskyi is a hermetic literary phenomenon, within which the intellectual reflections of the author, concentrated artistically motivated mental concepts related to the spiritual categories of memory, loyalty to customs, traditions, and respect for the historical past are embodied. It is emphasized that Anatoliy Kychynsky resorts to the active involvement of linguistic and stylistic means for the full-fledged formation of artistic images. It was determined that repetitions, gradations, alliteration, and the use of biblical vocabulary are the most frequent mechanisms of the author's stylistic tools.

Key words: lyrics, idiostyle, stylistic means, stylistic figures, tropes

Актуальність дослідження. А. Кичинський є помітним представником сучасного українського літературного процесу. Його поетична творчість торкається кількох десятиліть минулого й теперішнього століть, репрезентуючи зразки філософського осмислення реальності.

Огляд літератури. Наразі в українському мовознавстві інтерес до поетичного доробку А. Кичинського реалізовано, передусім, крізь призму закономірностей послугування автором мовностилістичними засобами. Саме таку оптику дослідження обрали у своїй студії Г. І. та А. І. Бокшань [4], звернувшись до фіксації ролі названих засобів у філософській ліриці письменника. Окрім того, слід відзначити наявність літературознавчих досліджень творчості А. Кичинського, здійснених Я. Ю. Голобородьком [5, с. 403-411] та Л. М. Талалаєм [9, с. 376-383], а також залучення ліричних текстів А. Кичинського до методичних студій, виконане Л. М. Поплавською [8]. Утім, наведеними розвідками увага до поезії А. Кичинського практично вичерпується, що зумовлює актуальність досліджень його ліричного доробку в контексті мовностилістичних особливостей.

Мета дослідження: здійснення аналізу мовностилістичних особливостей поетичної збірки А. Кичинського «Сотворіння цвіту».

Виклад основного змісту дослідження. А. Кичинський як лірик у своєму стилі відзначається наявністю інтелектуальних рефлексій стосовно історичного та культурного буття людини в лавах свого народу. Він оперує глибинними художньо вмотивованими ментальними концептами, серед яких, передусім, ідеться про традиції, пам'ять, славне минуле, давні звичаї.

У віршах, що увійшли до збірки «Сотворіння цвіту», А. Кичинський постає оригінальним в оперуванні стилістичними фігурами. Він спрямовує їх використання на утворення особливого експресивного фону своїх творів, паралельно апелюючи і до природних феноменів, і до внутрішніх відчуттів людини, що цими феноменами відтіняються.

Спершу звернімо увагу на рівень фонетики в аналізованих поезіях. Тут спостерігаємо, як майстерно поет уплітає до тканини свого твору «Пам'ять іде» алітерацію, побудовану на основі звуку і спрямовану на витворення в реципієнта асоціації з важким, складним подоланням довгого шляху, сповненого випробуваннями. Проте цей шлях необхідно пройти, аби зберегти історичну пам'ять:

*Пам'яті важко – нерідко повзком
довгі долати доводиться відстані [6, с.264].*

Використання анафоричного повтору, поєднаного із градацією, спостерігаємо у тій-таки поезії. Автор на початку кожних двох рядків повторно вживає іменник «пам'ять», акцентуючи на важливості цього концепту для власної художньої картини світу. Вживання названого іменника супроводжується використанням при ньому прислівників на позначення душевних станів людини (важко, страшно):

*Пам'ять іде. А дороги спіраль –
начебто вуж на трипільській посудині.
Пам'яті важко – їй застують даль
випиті чаши і ледве пригублені <...>
Пам'яті страшно, і весь її страх [6, с. 200].*

У сусідній строфі віднаходимо приклад повтору. А. Кичинський зауважує, що національно свідомому сучасникові слід рухатись:

*Коло за колом, виток за витоком –
до серцевини, до суті, до істини [6, с. 112].*

Дослідити метафору можна у рядках:

*Пам'яті гірко. Не від долину –
від мілини і набридлого спокою [6, с.118].*

Витворюючи місткий образ долину, який від природи є гірким на смак, А. Кичинський зіставляє та протиставляє його у своїй поезії тим джерелам, що викликають почуття абстрактної гіркоти – зокрема, оманливому спокою та дрібності побутових переживань.

У спробі налагодити діалог із сучасником, А. Кичинський використовує такий риторичний прийом, як запитання, що не потребують відповіді. У них поет артикулює глибокі й болісні для нього, але, на превелике розчарування, не зовсім цікаві його сучасникам проблеми сьогодення, не полишаючи надії догукатися до них:

*Хто ми і звідки ми? Де ми взялись?
Де наші корені? Де наші витокі? [6, с.112]*

Цікавим зразком мовностилістичного експериментування А. Кичинського є поезія «Пошитий у дурні», що повністю складається із фразеологічних одиниць. Їх компонування в зазначеному творі є послідовним, у результаті чого утворено цілісне міркування поета про мінливість життя й оманливість порожніх мрій. Уникнувши використання розділових знаків, А. Кичинському вдалося створити ефект нерозривної, потокової думки. У цих рядках автор використовує фразеологізм:

*забажаєш пташиного молока
попадеш пальцем у небо <...>
заснеш без задніх ніг
і прокинешся у свинячий голос [6, с.176]*

Висновки. Збірка поетичних творів А. Кичинського «Сотворіння світу» утворюється за допомогою різноманітних лінгвостилістичних засобів. Серед них постають

лексичні особливості, тропи, анафора, повтори, алітерація, градація, авторський словотвір та апеляції до біблійної лексики, техніка «поточку мислення» тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белінська В. Є. Вербальна репрезентація кінематографічності в поезії А. Кичинського. *Східнослов'янська філологія*. Вип. 31. Бахмут, 2019. С. 13–24.
2. Белінська В. Є. Мовний стиль поезії А. Кичинського: традиційні та індивідуальні риси. *Вісник МДУ. Серія: Філологія*. Вип. 21. Маріуполь, 2019. С. 9–15.
3. Белінська В. Є. Вербальні репрезентації явищ природи в поезії П. Перебийноса та А. Кичинського: конотаційні вияви. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Вип. 187. Кропивницький, 2020. С. 521–527.
4. Бокшань Г. І., Бокшань А. І. Мовностилістичні засоби вираження аксіологічних доміант у філософській ліриці Анатолія Кичинського. URL: <https://ukrsense.dp.ua › USENSE › article › view>
5. Голобородько Я. Ю. Фольклорність. «Прокласичність». Модерність. Ліричні фрейми Анатолія Кичинського. *Кур'єр Кривбасу*. 2010. Листопад-грудень. С. 403–411.
6. Кичинський А. Сотворіння цвіту. Поезія, проза. К.: Український пріоритет, 2020. 264 с
7. Літературознавчий словник-довідник. К.: ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
8. Поплавська Л. М. Творчість Анатолія Кичинського – поета Херсонщини. *Вивчаємо українську мову та літературу*. № 3 (511), січень 2018 року. С. 33–36.
9. Талалай Л. Срібна голка і нить золота: поезія А. Кичинського. *Кур'єр Кривбасу*. 2011. № 252–273. С. 376–383

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Климович С.М.